

Kanuni ya Maadili ya Wanafunzi wa K-5 na Viwango vya Makosa kwenye Mwongozo

Vitendo vya kiwango cha 1 si vya nguvu sana. Vitendo vya kiwango cha 1 si lazima vionyeshe tishio katika afya, usalama au mali za wengine. Hatua chanya za darasani na shule nzima na usaidizi zinatumiwa kushughulikia vitendo vya Kiwango cha 1. Wanafunzi hawapelekwi kwa msimamizi kwa vitendo vya Kiwango cha 1 isipokuwa wataendelea baada ya hatua kuchukuliwa na kupewa usaidizi. Katika mazingira kama hayo, kupelekwa kunamaanisha kusaidia kubainisha njia zinazofaa zaidi zilizopo kwa ajili ya mwanafunzi.

- 101.A. Kuchelewa Kufika Shuleni:** Kuwasili baada ya muda wa kuanza bila ruhusa iliyoandikwa, halali.
- 101.B. Kuchelewa Kufika Darasani:** Kuwasili baada ya muda wa darasa kuanza bila ruhusa iliyoandikwa, halali.
- 102. Utoro au Kutohudhuria kwenye Darasa:** Kutohudhuria darasani au shuleni bila ruhusa.
- 103. Mali Binafsi Zisizofaa:** Kumiliki na/au kutumia vitu ambavyo vinasababisha usumbufu katika kujifunza, kuharibu mali ya mtu, au vinginevyo kuvuruga mchakato wa kujifunza. Vitu visivyofaa ambavyo ni mali binafsi vinaweza kujumuisha lakini si tu, vifaa vya kielektroniki, chakula kisichoruhusiwa, dawa ambayo haijasajiliwa na muuguzi wa shule chini ya Sera ya 229 – Matumizi ya Dawa, na Sera 229.1 – Kumiliki/Kutumia Dawa za Dharura.
- 104. Kusumbua, Kuchokoza au Mchezo wa kusukumana:** Mawasiliano ya ana kwa ana na mwanafunzi mwingine ambayo yanafanywa kwa makusudi yasiyo ya kielimu na ama yanaingiliana na elimu au usalama wa mazingira ya shule.
- 105. Lugha au Ishara Zisizofaa:** Maoni ya maandishi au ya kutamka au ishara ambazo zinatweza, kutusi au kumdhaliisha mtu au kundi la watu kupitia matumizi ya maneno au vitendo, ikiwa ni pamoja na matumizi ya lugha au ishara mbaya au ya matusi.
- 106. Kutozingatia Sheria za Basi Zilizobandikwa:** Kukiuka sheria za basi au shule zilizobandikwa au kuandikwa; mifano: kutokaa kwenye kiti chako, kutofuata maelekezo ya mfanyakazi, kwa kujua na kwa makusudi kupanda au kushuka kwenye kituo cha basi kisicho sahihi.
- 107. Kutozingatia Sheria za Shule Zilizobandikwa:** Ukiukaji wa sheria na taratibu za shule zilizobandikwa au kuandikwa; Mifano inajumuisha lakini si tu: kutafuta bigiji kwa kurudiarudia, kuzungumza darasani kwa kurudiarudia, kukimbia, kurusha vitu na kukiuka sheria za mavazi.
- 111. Kumiliki Vifaa vya Kielektroniki au Mawasiliano.** Wanafunzi wanaweza kuwa na vifaa vya kielektroniki kulingana tu na ilivyoruhusiwa na sera ya Bodi na sheria za shule.

Kamati za Nidhamu za shule zinaweza kuweka makatazo hayo kwa namna inayolingana na Sera ya Bodi 216 – Vifaa vya Kielektroniki. Maelezo mahususi kuhusiana makatazo ya kifaa cha kielektroniki yatatolewa mapema kwa wanafunzi na wazazi/walezi kabla ya kutekeleza katazo lolote. Makatazo ya vifaa vya kielektroniki hayatumika wakati ambapo mwanafunzi ana uhitaji wa kifaa hicho kwa sababu ya hali ya kiafya ya mwanafamilia wa karibu. Wanafunzi wanaokiuka makatazo ya vifaa vya kielektroniki wanaweza kuchukuliwa hatua za kinidhamu na kupokonya kifaa hicho.

- 114. Kutumia Vibaya Kompyuta/Mitandao ya Kompyuta/Kifaa cha Kielektroniki:** Mwanafunzi hatajihusisha na kitendo chochote kinchokiuka Sera ya Wilaya ya Matumizi ya Mtandao na Usalama, miongozo yoyote ya matumizi ya kompyuta ya shule au miongozo ya matumizi ya kifaa cha mkononi,

ikiwa ni pamoja na, lakini si tu vitendo vifuatavyo ambavyo si lazima viweke hatari kwenye afya, usalama au mali za wengine:

- A. Kutumia kompyuta, mitandao ya kompyuta au vifaaa vya kieletroniki katika nyakati ambapo vitendo hivyo haviruhusiwi.
- B. Kupakia au kutumia kwa kukusudia michezo, programu, mafaili au maudhui mengine ya kielektroniki yasiyoidhinishwa, kwenye vifaa vya Wilaya
- C. Kutumia utambulisho wa mtumiaji mwingine, kutojibainisha jina na majina bandia, ndani ya mifumo ya Wilaya.
- D. Kutengeneza viungo vya kwenye mitandao mingine ambavyo maudhui au makusudi yake yanakiuka Sera ya Wilaya ya Matumizi ya Matumizi na Usalama
- E. Mawasiliano ya kuudhi ambayo hayaweke hatari kwenye usalama Ustaarabu mzuri katika matumizi ya mtandao utafundishwa na kutekelezwa kabla ya kuendelea na kutoa adhabu kwa ajili ya ukiukaji wa matumizi sahihi ya kompyuta.

Kiwango cha 1 - Mifano ya Uingiliaji kati wa Mwongozo

(Mbadala wa Adhabu za Kipekee)

Orodha iliyo hapa chini imetolewa kama menyu ya machaguo yanayoweza kuwepo na haikusudiwi kutumika kwa mfuatano. Utekelezaji wa uingiliaji kati utakuwa mahususi, badala ya mbinu ya kipimo kimoja kinawatushea wote.

- Kutumia Mbinu za Urejeshaji (yaani, kauli zenye ufanisi, maswali ya kurejesha, vikundi mikutano ya bila maandalizi, n.k.)
- Kuelekeza kwenye michakato ya Mifumo ya Usaidizi ya Ngazi Nyingi (MTSS)
- Mkutano wa Wanafunzi/Walimu
- Mkutano wa wazazi au walezi/walimu
- Mkutano wa mwanafunzi/msimamizi
- Mkutano wa uingiliaji kati unaofanywa na mfanyakazi wa ushauri
- Kazi ya kutafakari ya maandishi
- Endeleza, hakiki, au pitia nyenzo binafsi za kupanga za mwanafunzi (k.m Mpango wa Usaidizi wa Tabia)
- Mabadiliko kwenye ratiba au darasa (kwa kumwarifu mzazi/ mlezi)
- Ushauri nasaha kwa mtu binafsi/kikundi
- Kuelekeza kwenye Mpango wa Usaidizi kwa Wanafunzi (SAP) kwa ajili ya uzuiaji (k.m, mafunzo ya ujuzi wa mihemko ya uhusiano wa kijamii kama vile kudhibiti hasira, kuondoa matumizi ya nguvu, ujuzi wa kupangilia mambo) na/au uingiliaji kati (k.m ushauri nasaha wa mazoea ya kiafya)
- Mkutano/mpango wa kuboresha mahudhurio shuleni
- Mpango wa tabia ya mwanafunzi
- Kuelekezwa kwenye mpango ushauri mafunzo
- Kuelekezwa kwenye Shirika la Kijamii Lililoidhinishwa na Wilaya (CBO)
- Huduma ya jamii (kwa idhini ya mzazi/mlezi)
- Kuelekeza kwenye mipango ya utatuzi wa migogoro ya shuleni (k.m mapatano ya kundi rika)
- Mbadala mwingine unaofaa wa hatua za kinidhamu za kipekee (hatua za kinidhamu za kipekee hujumuisha kukamatwa, kufukuzwa kwa muda ndani ya shule, kufukuzwa kwa muda nje ya shule)

Vitendo vya Kiwango cha 2 ni vya uzito mkubwa na vinaweza kuwa na tishio kwenye afya, usalama au mali ya mtu yeyote. Msimamizi anaarifiwa pale ambapo kitendo cha Kiwango cha 2 kinatokea. Wanafunzi wanaweza kufukuzwa shule kwa ajili ya vitendo vitendo vya Kiwango cha 2, isipokuwa kwa vitendo vilivyoinishwa kuwa *si vya vurugu* (K-2) **Vitendo vyenye alama ya nyota vinaanzisha arifa ya lazima kwenye polisi ya shule kwa mujibu wa Kifungu cha Kanuni ya Shule 1303-A(b) na 22 Pa. Kifungu cha Kanuni 10.22.**

***202. Uharibifu au Uporaji wa Mali ya Shule (*Vurugu*):** Kusababisha au kujaribu kusababisha uharibifu kwenye mali ya shule

***203. Uharibifu au Uporaji wa Mali Binafsi (*Vurugu*):** Kusababisha au kujaribu kusababisha uharibifu mkubwa kwenye mali binafsi.

209. Mwanafunzi Kuwepo Shuleni Bila Kuidhinishwa wakati wa Saa za Shule (*Si ya vurugu*)

209.A. Kwenye Viwanja vya Shule: Mwanafunzi hapaswi kuwa kwenye sehemu yoyote ya viwanja vya shule, ambapo uwepo wake haujaidhinishwa, wala kubaki baada ya ama kuamuriwa au kuombwa aondoke na mfanyakazi yeyote wa shule.

209.B. Kwenye Jengo Binafsi au la Umma: Mwanafunzi hataruhusiwa kuwepo kwenye sehemu yoyote ya jengo binafsi au la umma wakati wa saa fulani za shule. Wakati wa saa ya shule wanafunzi wanapaswa kuwa shuleni isipouwa kama wameruhusiwa kutokuwepo shuleni.

210. Kuvuta sigara, Muvuke na Matumizi ya Tumbaku (*Si vurugu*): Kuvuta sigara, kumiliki au kutumia tumbaku au kifaa chogote cha kielektroniki cha kuvuta sigara katika majengo ya shule, mabasi ya shule, au kwenye majengo yoyote yanayomilikiwa na, kupangishwa na au chini ya udhibiti wa shule.

212. Kutokuwa mwaminifu kitaaluma (*Si vurugu*): Kutokuwa mwaminifu kitaaluma kutajumuisha, lakini si tu, aina zote za udanganyifu, kuiba mawazo ya wengine, kuiba fomu za mitihani, kuwakilisha kazi ya mtu mwingine kama yake, na matumizi yasiyoidhinishwa ya vifaa saidizi, wakati wa mitihani, miradi na kazi.

213. Unyanyasaji (*Vurugu*): Aina ya unyanyasaji kwa msingi wa mbari, rangi, umri, kabila, dini, jinsi, jinsia (ikiwa ni pamoja na ubainishaji na utambulisho wa kijinsia, mwelekeo wa kingono, asili, asili ya kitaifa, hali ya ndoa, ujauzito au ulemavu ikiwa ni pamoja na vitendo visivyotakiwa, au vitendo vingine ambavyo vinaweza kuwa na madhara au vya kudhalilisha au kuingilia shule ya mtu au utendaji unaohusiana na shule pale ambapo kitendo hicho ni kibaya, kinadumu au kinapotosha na mtu wa kawaida katika sehemu ya malalamikaji anaweza kuona kwamba inaweka mazingira ya kielimu ya kuogopesha, kutisha au kunyanyasa.

Vitendo mahususi vya unyanyasaji vimefafanuliwa zaidi kama ifuatavyo:

213.A. Unyanyasaji wa Kingono: Kitendo cha kingono ambacho hakijakubaliwa na kinachukuliwa na mtu wa kawaida kuwa ni kibaya, kilichopotoka na cha uhalifu ambacho kinamnyima mtu husika ufikiaji sawa wa mpango wa Wilaya. Unyanyasaji wa kingono kwa madhumuni ya kupewa upendeleo, kumhitaji mtu atoe ndono bila ridhaa yake kwa lengo la kupewa msaada, manufaa au huduma pia unashughulikiwa na sera ya Wilaya. Ukatili wa kingono, ukatili kwenye mahusiano, ukatili wa nyumbani na kumfuatilia mtu, kama ilivyofafanuliwa kwenye sera ya Wilaya pia ni aina ya unyanyasaji wa kingono.

213.B. Unyanyasaji wa Kimbari/Kabila Ubaguzi kwa msingi wa mbari, rangi au asili ya

utaifa, ikiwa ni pamoja na ubaguzi kwa msingi wa mbari halisi ya mtu au inayodhaniwa, rangi, asili ya kitaifa, kabila au ukoo. Hii inajumuisha ubaguzi kwa sababu ya nchi, dini ya duniani au sehemu ambapo mtu au mababu zake wanapotokea, uwezo mdogo wa mtu Kuzungumza Kiingereza au Hadhi ya Mjifunzaji wa Kiingereza; au asili halisi ya mtu au inayodhaniwa au tabia za kikabila, ikiwa ni pamoja na ushirika katika dini ambao unaweza kudhaniwa kuonyesha tabia hizo (kama vile Mhindu, Myahudi, Mwislamu na Msikh).

213.C. Unyanyasaji wa Kijinsia: Unaweza kujumuisha vitendo maneno, visivyo vya maneno au vya kimwili vinavyoogopesha au vinavyojenga chuki kwa sababu ya mitazamo ya kijinsia. Kwa hivyo, unyanyasaji wa mwanafunzi kushindwa kufuata dhana za kibaguzi za uanaume na uanamke unajumuisha ubaguzi wa kijinsia. Unyanyasaji wa kijinsia unaweza kutokwa kwa kukiuka sera ya Wiliaya na/au Sura ya IX wakati kitendo hicho kinamnyima au kinazuia uwezo wa mwanafunzi kupokea msaada wa kieleimu, manufaa, huduma au kutendewa.

213.D. Unyanyasaji kutokana na Ulemavu Tabia za kuogopesha au unyanyasaji kwa mwanafunzi kwa msingi wa ulemavu ambao unatengeneza mazingira ya uadui kwa kuingiliana na au kumnyima mwanafunzi kushiriki au kupokea manufaa, huduma au fursa katika mpango wa taasisi. Matendo ya unyanyasaji yanaweza kujumuisha vitendo vya kutamka na matusi, vilevile tabia isiyo ya maneno kama vile kauli za grafiki na za maandishi au matendo ambayo yanatishia kimwili, yenye madhara, au yanadhililisha.

213.E. Aina nyingine ya Unyanyasaji: Kitendo chochote ambacho kinakiuka Katazo la Wilaya la Sera ya Uchokozi/Unyanyasaji ambayo haikidhi fasili ya unyanyasaji wa kingono, unyanyasaji wa kimbari/kikabila, unyanyasaji wa kijinsia au unyanyasaji kutokana na ulemavu.

214. Kutumia Vibaya Kompyuta/Mitandao ya Kompyuta/Kifaa cha Kielektroniki (Isiyo ya vurugu): Mwanafunzi hatajijhusisha kwa kukusudia na kitendo chochote kinchokiuka Sera ya Wilaya ya Matumizi ya Mtandao na Usalama, miongozo yoyote ya matumizi ya kompyuta ya shule au miongozo ya matumizi ya kifaa cha mkononi, au makubaliano yaliyosainiwa na wazazi wa mtoto kuhusu kuhusu matumizi ya nyenzo za teknolojia, ikiwa ni pamoja na lakini si tu yafuatayo:

- A. Kutuma, kuchapisha, kufikisha au kumiliki ujumbe wa kielektroniki ambao ni wa kunyanyasa, wa uchi, wenye mweleko wa kingono, unaotisha, unaonyanyasa, unaoharibu sifa ya mwingine, au haramu, ikiwa ni pamoja na video za matendo yasiyofaa ya wanafunzi, uchokozi wa mtandaoni na 'kutumiana ujumbe wa kingono,' ama katika eneo la shule au nje ya eneo la shule ikiwa kitendo hicho kinasababisha vurugu kubwa katika mazingira ya kielimu kinakiuka haki za mwanafunzi mwingine shuleni.
- B. Kujaribu kubadilisha, kuharibu au kuzima nyenzo za teknolojia ya Wilaya ikiwa ni pamoja na lakini si tu, kompyuta na nyenzo husika, data ya Wilaya, data ya wengine, au mitandao mingine inayohusiana na mfumo wa Wilaya, ikiwa ni pamoja na jengo la shule ikiwa kitendo hicho kinasababisha vurugu kubwa katika mazingira ya kielimu.
- C. Kutumia intaneti au mawasiliano mengine ya kielektroniki kuwatishia au kuwanyanyasa wanafunzi wa Wilaya, wafanyakazi, wanabodi au wafanyakazi wa kujitolea, ikiwa ni pamoja na majengo yaliyo nje ya shule ikiwa yanasababisha vurugu kubwa kwenye mazingira ya kielimu au kukiuka haki za mwanafunzi mwingine shuleni.

- D. Kutumia intaneti au mawasiliano mengine ya kielektroniki kujihusiaha au kuhamasiaha tabia haramu, au kutishia usalama wa shule, ikiwa ni pamoja na majengo yaliyo nje ya shule ikiwa kitendo hicho kinasababisha vurugu kubwa kwenye mazingira ya kielimu au kukiuka haki za mwanafunzi mwingine shulenil.
- E. Kujaribu kufikia au kuharibu manenosiri au taarifa nyinginezo zinazohusiana na ulinzi wa Wilaya, wanafunzi au wafanyakazi, au maudhui yanayopakiwa au kutengeneza virusi vya kompyuta, ikiwa ni pamoja na katika jengo lililo nje ya shule ikiwa kitendo hicho kinasababisha vurugu kubwa katika mazingira ya kielimu.

216. Ugomvi (Vurugu): Kutumia vurugu za kimwili baina ya wanafunzi wawili, ambapo haiko wazi baada ya uchunguzi kufanywa ni mwanafunzi yupi aliyekuwa mchokozi au mwanzilishi wa ugomvi.

217. Uchokozi (Vurugu): Uchokozi humaanisha kitendo cha kukusudia kupitia elektroniki, maandishi, maneno au kitendo halisi au mfululizo wa vitendo vinavyoelekezwa kwa mwanafunzi au wanafunzi wangine, ambacho kinatokea katika mazingira ya shule, ambacho ni kibaya sana, cha kuendelea au kupotosha chenye kusudi au nia ya:

1. Kuunda mazingira ya kuogopesha au ya chuki ambayo hatimaye yanaingiliana na elimu ya mwanafunzi au
2. Kumdhuru mwanafunzi, kimwili, kihisia au kiakili; au
3. Kumweka mwanafunzi katika hofu dhahiri ya madhara ya kimwili au kihisia; au
4. Kumweka mwanafunzi katika hofu dhahiri ya kuharibu au kupoteza mali binafsi ya mtu

217.B Uchokozi wa mtandaoni (Vurugu): Uchokozi hujumuisha uchokozi wa mtandaoni na/au uchokozi kupitia vifaa vya mawasiliano ya kielektroniki ikiwa ni pamoja na, lakini si tu, mitandao ya kijamii, barua pepe, ujumbe wa papo hapo, ujumbe wa maandishi, ujumbe wa Twitter (kwenye Twitter), blogi, kushiriki picha na video, vyumba vya kuchati, dashibodi au tovuti. Uchokozi unaweza kujumuisha vitendo ambavyo ninatokea nje ya shule ikiwa vigezo kadhaa vinakidhiwa. Katazo kamili la Sera ya Uchokozi/Unyanyasaji, malalamiko na taratibu za uchunguzi unachaposhwa kwenye tovuti ya Wilaya kupitia www.pps.k12.pa.us/Page/481, na katika kila jengo na darasa.

218. Udhalilishaji (Vurugu): Udhalilishaji unatokea pale ambapo mtu kwa kukusudia, kwa kujua au bila kujali, kwa kusudi la kuanzisha, kuingia au kumshirikisha mwanafunzi kwenye kikundi kwa kusudi la kuendelea au kuimarisha uanachama au hali katika kikundi, anasababisha au kumlazimisha mwanafunzi afanye yoyote kati ya haya yafuatayo:

1. Kukiuka sheria ya shirikisho au jimbo.
2. Kula chakula chochote, kimiminika, kimiminika cha pombe, dawa za kulevya au dutu nyingine yoyote ambayo inamweka mwanafunzi kwenye hatari ya madhara ya kihisia au kimwili.
3. Kustahimili ukatili wa asili ya kiakili, ikiwa ni pamoja na shughuli inayoathiri kwa kiasi kikubwa afya ya akili au utu wa mtu, kukosa usingizi, kujiondoa katika mikusanyiko ya kijamii au kitendo ambacho kinaweza kusababisha fadhaa kubwa.
4. Kustahimili ukatili wenye asili ya kingono.

5. Kustahimili shughuli nyingine yoyote ambayo inaunda uwezekano wa madhara ya kimwili kwa mwanafunzi.

Shughuli hizo hapo juu zinachukuliwa kuwa ni udhalilishaji bila kujali iwapo idhini ya mwanafunzi ilitolewa au ilipatikana.

219.A. Maneno Machafu na Uhuni (Mwanafunzi) (Isiyo ya vurugu): Matusi, kulaani kufanya ishara za kihuni, au kutumia lugha ya kuudhi kwa mwanafunzi mwingine.

219.B. Maneno Machafu na Uhuni (Mfanyakazi) (Isiyo ya vurugu): Matusi, kulaani kufanya ishara za kihuni, au kutumia lugha ya kuudhi kwa mfanyakazi mwingine.

220.A. Mapigano ya kimwili (Mwanafunzi) (Vurugu): Mwanafunzi kufanyia mwanafunzi mwingine vurugu ambapo hakuna jeraha kubwa kama iliyoamuliwa na msimamizi wa shule, lakini kuna mchokozi aliye dhahiri au mwanzilishi wa ugomvi wa kimwili na wamekabana.

220.B. Mapigano ya Kimwili (Wafanyakazi) (Vurugu): Mwanafunzi kufanyia mfanyakazi mwingine vurugu ambapo hakuna jeraha kubwa kama iliyoamuliwa na msimamizi wa shule, lakini kuna mchokozi aliye dhahiri au mwanzilishi wa ugomvi wa kimwili na wamekabana.

221. Vitisho vya Kigaidi (Vurugu): Kitisho kinachoonyeshwa moja kwa moja au isivyo moja kwa moja ili kufanya uhalifu wowote kwa kusudi la kuitia hofu wengine, kusababisha watu kuondolewa kwenye jengo, sehemu ya mkusanyiko au nyenzo ya usafiri wa umma, au vinginevyo kusababisha usumbufu mkubwa kwa umma, au kusababisha hofu kubwa au usumbufu mkubwa kwa umma kwa kutokujali hatari ya kusababisha hofu au usumbufu huo mkubwa.

222. Tabia za Kingono Zisizofaa (Si ya vurugu): Kufunua au kushika sehemu za siri za mtu, matiti au matako au sehemu za kingono za mtu mwingine. Inaweza pia kujumuisha kujihusisha katika ngono, ngono ya kinywa au matendo ya kingono kwenye viwanja vya shule.

***223. Kuchochea Usumbufu au vurumai (Vurugu):** Kusababisha usumbufu mkubwa au ugomvi miongoni mwa kikundi cha watu, ikisababisha uingiliaji kati wa wafanyakazi kadhaa wa shule ili kutuliza usumbufu huo.

225. Vitisho/Kuogopesha (Si vurugu): Kitisho cha kufanya fujo. Vitisho katika kiwango hiki cha uvunjaji sheria vinakuwa na hatari ya chini kwa mwathiriwa au usalama wa umma. Kitisho hiki hakiwi dhahiri na si cha moja kwa moja, taarifa zilizomo ndani ya kitisho si thabiti, hazina mashiko au hazina maelezo ya kina, kistisho hicho hakina uhalisia na maudhui ya kitisho yanaonyesha kwamba mtu huyo haelekei kukitekeleza. Vitisho vinaweza kufanywa kwa maneno, kwa maandishi au kwa ishara.

***226. A. Wizi, Udokozi, au Unyang'anyi kwenye Majengo ya Shule (Vurugu):** Mwanafunzi hapaswi kujihusisha au kujaribu kujihusisha na wizi, udokozi au ujambazi kwenye majengo ya shule.

***226. B.: Wizi, Udokozi, au Unyang'anyi kwenye Majengo ya Shule (Vurugu) :** Mwanafunzi haruhusiwi kuiba au kujaribu kumwambia mwanafunzi mwingine au kufanya uvamizi kwenye jengo binafsi.

Kiwango cha 2 - Mifano ya Mwongozo wa Uingiliaji Kati

Orodha iliyo hapa chini imetolewa kama menuu ya machaguo yanayoweza kuwepo na haikusudiwi kutumika kwa mfuatano. Utekelezaji wa uingiliaji kati utakuwa mahususi, badala ya mbinu ya kipimo kimoja kinawatoshea wote.

- Kutumia Mbinu za Urejeshaji (yaani, kauli zenye ufanisi, maswali ya kurejesha, vikundi mikutano ya bila maandalizi, n.k.)
- Kuelekeza kwenye michakato ya Mifumo ya Usaidizi ya Ngazi Nyingi (MTSS)
- Mkutano wa Wanafunzi/Walimu
- Mkutano wa wazazi au walezi/walimu
- Mkutano wa mwanafunzi/msimamizi
- Mkutano wa uingiliaji kati unaofanywa na mfanyakazi wa ushauri
- Kazi ya kutafakari ya maandishi
- Endeleza, hakiki, au pitia nyenzo binafsi za kupanga za mwanafunzi (k.m Mpango wa Usaidizi wa Tabia)
- Mabadiliko kwenye ratiba au darasa (kwa kumwarifu mzazi/ mlezi)
- Ushauri nasaha kwa mtu binafsi/kikundi
- Kuelekeza kwenye Mpango wa Usaidizi kwa Wanafunzi (SAP) kwa ajili ya uzuiaji (k.m, mafunzo ya ujuzi wa mihemko ya uhusiano wa kijamii kama vile kudhibiti hasira, kuondoa matumizi ya nguvu, ujuzi wa kupangilia mambo) na/au uingiliaji kati (k.m ushauri nasaha wa mazoea ya kiafya)
- Mpango wa tabia ya mwanafunzi
- Kuelekezwa kwenye mpango ushauri mafunzo

- Kuelekezwa kwenye Shirika la Kijamii Lililoidhinishwa na Wilaya (CBO)
- Huduma ya jamii (kwa idhini ya mzazi)
- Kuelekeza kwenye mipango ya utatuzi wa migogoro ya shuleni (k.m mapatano ya kundi rika, mikutano ya urejeshaji)
- Mbadala mwingine unaofaa wa hatua za kinidhamu za kipekee (hatua za kinidhamu za kipekee hujumuisha kukamatwa, kufukuzwa kwa muda ndani ya shule, kufukuzwa kwa muda nje ya shule)

Mifano ya Hatua za Kinadhamu Zinazopendekezwa Baada ya au Pamoja na Miongozo ya Uingiliaji Kati Inayotumika (Kiwango cha 2)

- Uzuiliwaji kama adhabu: Kazi kwenye mahali maalumu pa shule nje ya saa za masomo (k.m, kabla ya masomo, baada ya masomo, au katika siku isiyo ya masomo)
- Kutengwa na wanafunzi wengine shuleni (ISS): Kusitishwa masomo na kazi kwenye sehemu maalumu ya kujifunzia. Kazi hii inaweza kupewa jina tofauti na “Kufukuzwa shuleni kwa muda” kwa kila mfumo wa PBIS wa shule Kufukuzwa kwa muda shuleni kunaweza kufanyika kulingana tu na utaratibu wa kiuongozi unaotolewa na Mrakibu na Mrakibu Msaidizi kwa ajili ya Hudumza za Usaidizi kwa Mwanafunzi.
- Njia mbadala nyingine za kufukuzwa kwa muda nje ya shule
- Kuzuiliwa safari za uandani, mikusanyiko, au manufaa mengine maalumu
- Kufukuzwa kwenye shughuli za ziada
- Kusitishwiwa kupata manufaa ya usafiri
- Kusitishiwa kushiriki katika matukio maalumu au promosheni
- Kusimamishwa masomo nje ya shule kwa muda mfupi (siku 1-3) kwa makosa ya vurugu, ikiwa mwanafunzi ameandikishwa kwenye gredi ya tatu au ya juu zaidi.

Mwanafunzi anayefukuzwa kwa muda nje ya shule hapaswi kuadhibiwa mara mbili kwa kosa lililile. Ikiwa safari za kwenda uwandani, mikusanyiko, au shughuli nyingine yoyote inatokea wakati mwanafunzi anatumikia adhabu yake ya kufukuzwa kwa muda nje ya shule, anaweza asihudhuri tukio hilo, hata hivyo, endapo tukio litatokea nje ya muda ambao mwanafunzi huyo anatumikia adhabu yake ya kufukuzwa nje ya shule, hapaswa kuondolewa kwenye tukio hilo isipokuwa kama kuna wasiwasi wa usalama.

Vitendo vya Kiwango cha 3 ni vya uzito mkubwa na, vinapotokea, vinaweza kutarajiwa kuwa na tishio kwenye afya, usalama au mali ya mtu yeyote. Msimamizi anaarifiwa pale ambapo kitendo cha Kiwango cha 3 kinatokea. Wanafunzi wanaweza kufukuzwa shule kwa ajili ya vitendo vya Kiwango cha 3. Wasimamizi wa shule wanatakiwa kushauriana na Warakibu wao Wasaidizi kabla ya kuendelea kesi ya Shambulio, Shambulio Kubwa, au Silaha. **Vitendo vyenye alama ya nyota vinaanzisha arifa ya lazima kwenye polisi ya shule kwa mujibu wa Kifungu cha Kanuni ya Shule 1303-A(b) na 22 Pa. Kifungu cha Kanuni 10.22.**

304. Kumshambulia Mfanyakazi wa Shule: Mwanafunzi anapojihusisha kwenye vitendo vyovyote kati ya hivi vifuatavyo dhidi ya mwajiriwa wa shule au mkandarasi: (1) kujaribu kusababisha au kwa makusudi, kwa kujua, au kwa kuzimbea kusababisha jeraha la kwimili bila mashambulizi ya kimwili; (2) kusababisha jeraha la kimwili kwa silaha kali kwa kuzembea; au (3) kujaribu kwa hatari ya kimwili kumweka mingine katika hofu ya jeraha kubwa la kimwili.

305.A. Mashambulizi Rahisi kwa Mwanafunzi au Mtu Mwingine Ambaye Si Mwajiriwa wa Shule: Pale ambapo mwanafunzi kwa kukusudia na bila maneno ya kusababisha hasira anampiga, anampiga ngumu au anampiga mateke mwanafunzi au mtu mwingine asiye mwajiriwa wa shule. Matendo mengine ya kimwili ambayo hayakidhi fasili ya mashambulizi yanaweza kuangukia katika katazo dhidi ya kupigana, ugomvi wa kimwili, uchokozi, unyanyasaji, na kuchochea usumbufu au ghasia.

***305. B. Mashambulizi Makubwa kwa Mwanafunzi au Mtu Mwingine Ambaye Si Mwajiriwa wa Shule:** (1) atakapojaribu kusababisha majeraha makubwa ya kimwili kwa mwingine, au kusababisha jeraha hilo kwa kukusudia, kwa kujua au kwa kutojali katika mazingira ya kudhihirisha kutojali kwa hali ya juu kuhusu maisha ya binadamu; au (2) kujaribu kusababisha au kwa kukusudia au kwa kujua kusababisha jeraha la kimwili kwa mwingine kwa kutumia silaha kali.

***306. Silaha na Vifaa vya Hatari:** Mwanafunzi hatamiliki, kushika au kuhamisha kitu chochote kilikofasiliwa na Kanuni ya Shule ya Pennsylvania kuwa ni silaha (hapa ikirejelewa kama “silaha”) akiwa katika jengo lolote la shule, akiwa katika shughuli yoyote iliyofadhiliwa au kuidhinishwa na shule au akitembea au akisafirishwa kwa namna yoyote kwenda au kutoka shuleni au kwenye shughuli iliyofadhiliwa au kuidhinishwa na shule.

a. **Silaha kama Zinavyofasiliwa na Sheria.** Neno “silaha,” kwenye Kanuni ya Shule, hujumuisha lakini si tu kisu, kifaa cha kukatia, zana ya kukatia, kilipuzi, nunchaku, silaha ya moto, pisto, gobole, na/au nyenzo nyingine yoyote, kifaa au kitu chenye uwezo wa kusababisha majeraha makubwa ya kimwili. Wakati wa kuamua iwapo kitu fulani ni silaha, shule inapaswa kuangalia kitu hicho kwa kawaida kinakusudiwa kufanywa kihalisi. Namna ambavyo mwanafunzi anatumia kitu kisichokuwa silaha hakufanyi kigeuzwe kuwa silaha.

b. **Vitu vya Kujilinda.** Kitu cha kujilinda ni zana, kifaa au kitu ambacho kimetengenezwa kwa ajili ya au kwa kawaida kinatumwa kwa ajili ya kujilinda. Mifano inajumuisha lakini si tu pilipili ya kupuliza, minyororo ya kujilinda, pete za kujilinda, kalamu za kiufundi au tochi na kubatoni. PPS itamshitaki tu mwanafunzi kwa ukiukaji wa matumizi ya silaha ikiwa mwanafunzi huyo ametumia au ametishia kutumia kitu cha kujilinda dhidi ya mtu mwingine.

c. **Vitu vinavyoofanana.** Mfanano wowote wa kisu, kifaa au nyenzo ya kukatia, nunchaku, silaha ya moto, pisto au gobole. Wakati wanafunzi wanaweza kufikia vitu vinavyoofanana ambavyo vinauzwa kama

midoli au mavazi ya sanaa, vitu hivyo vinakatazwa katika mazingira ya shule au katika matukio yaliyofadhiliwa na shule. Watu wanaokuja na vitu vinavyofanana vitapokonywa na hawatapokea adhabu isipokuwa kifaa hicho kilitumiwa kufanya vitendo fulani ambavyo vimekatazwa na kanuni hii ya Kanuni ya Maadili ya Wanafunzi.

307. Kumiliki, Kutumia au Chini ya Ushawishi wa Pombe au Dawa za Kulevya: Mwanafunzi hatamiliki, kutumia, kusambaza au kuwa chini ya ushawishi wa kilevi cha aina yoyote. Kiwango chochote cha dawa haramu kinachukuliwa kama ukiukaji wa sera ya Bodi na Kanuni hii ya Maadili ya Wanafunzi. Kumiliki vifaa vinavyohusiana na dawa za kulevya pia kunajumuisha ukiukaji wa kanuni hii. Matumizi ya dawa iliyouhdhinishwa na daktari aliyesajiliwa kwa mwanafunzi ambaye amenadikiwa hakutachukuiwa kuwa ni ukiukaji wa kanuni hii, lakini unaweza kuwa ni ukiukaji wa Sera ya Matumizi ya Dawa. Kushindwa kuzingatia sera ya Matumizi ya Dawa kunaweza kusababisha pia kupewa adhabu shuleni.

***308. Uhalifu wa Kuchoma Moto:** Kuwasha moto au kulipua kwa kukusudia, au kusaidia, kuomba au kumwambia mtu mwingine, ili kuwasha moto au mlipuko, ambao unaweza au unaweka mali katika hatari ya kuharibiwa au mtu (pamoja na mzima moto) katika hatari ya kuumia.

318. Uharibifu Uliokithiri: Hutokea wakati mtu anapofanya kitendo cha uharibifu kama ilivyofafanuliwa na Kanuni ya 218 ambayo husababisha jeraha kubwa la mwili au kifo kwa mwanafunzi na:

1. Mwanafunzi hutenda kwa kutojali afya na usalama wa mwanafunzi mwathiriwa; au
2. Mwanafunzi husababisha, kulazimisha matumizi ya kioevu cha pombe au dawa ya kulevya kwa mwanafunzi aliyeathiriwa.

Kiwango cha 3 - Mifano ya Mwongozo wa Uingiliaji Kati

Orodha iliyo hapa chini imetolewa kama menyua ya machaguo yanayoweza kuwepo na haikusudiwi kutumika kwa mfuatano. Utekelezaji wa uingiliaji kati utakuwa mahususi, badala ya mbinu ya kipimo kimoja kinawatoshea wote.

- Kutumia Mbinu za Urejeshaji (yaani, kauli zenye ufanisi, maswali ya kurejesha, vikundi mikutano isiyo rasmi maandalizi, mikutano rasmi ya urejeshaji, n.k.)
- Kuelekeza kwenye michakato ya Mifumo ya Usaidizi ya Ngazi Nyingi (MTSS)
- Kutumia PBIS kufundisha tena darasani na matarajio ya shule nzima
- Mkutano wa Wanafunzi/Walimu
- Mkutano wa wazazi au walezi/walimu
- Mkutano wa mwanafunzi/msimamizi
- Mkutano wa uingiliaji kati unaofanywa na mfanyakazi wa ushauri
- Kazi ya kutafakari ya maandishi
- Endeleva, hakiki, au pitia nyenzo binafsi za kupanga za mwanafunzi (k.m Mpango wa Usaidizi wa Tabia)
- Mabadiliko kwenye ratiba au darasa (kwa kumwarifu mzazi/ mlezi)
- Ushauri nasaha kwa mtu binafsi/kikundi
- Kuelekeza kwenye Mpango wa Usaidizi kwa Wanafunzi (SAP) kwa ajili ya uzuiaji (k.m, mafunzo ya ujuzi wa mihemko ya uhusiano wa kijamii kama vile kudhibiti hasira, kuondoa matumizi ya nguvu, ujuzi wa kupangilia mambo) na/au huduma za uingiliaji kati (k.m ushauri nasaha wa mazoea ya kiafya)

- Mpango wa tabia ya mwanafunzi
- Kuelekezwa kwenye mpango ushauri mafunzo
- Kuelekezwa kwenye Shirika la Kijamii Lililoidhinishwa na Wilaya (CBO)
- Huduma ya jamii (kwa idhini ya mzazi)
- Mkataba usaidizi wa usimamizi wa tabia nzuri
- Kuelekeza kwenye mipango ya utatuzi wa migogoro ya shuleni (k.m mapatano ya kundi rika, mikutano ya urejeshaji)•
Uelekezaji wa tathmini ya pombe/dawa za kulevya
- Mbadala mwingine unaofaa wa hatua za kinidhamu za kipekee (hatua za kinidhamu za kipekee hujumuisha kukamatwa, kufukuzwa kwa muda ndani ya shule, kufukuzwa kwa muda nje ya shule)

Mifano ya Hatua za Kinadhamu Zinazopendekezwa Pamoja na Miongozo ya Uingiliaji Kati Inayotumika (Kiwango cha 3)

- Kuzuiliwa safari za uandani, mikusanyiko, au manufaa mengine maalumu
- Kufukuzwa kwenye shughuli za ziada
- Kusitishwiwa kupata manufaa ya usafiri
- Kusitishiwa kushiriki katika matukio maalumu au promosheni
- Kuelekeza na kushauriana na polisi ya shule kwa mujibu wa Sehemu Kanuni ya Shule 1303-A(b) na 22 Pa. Kifungu cha Kanuni 10.22.
- Kufukuzwa shuleni kwa muda

Mwanafunzi anayefukuzwa kwa muda nje ya shule hapaswi kuadhibiwa mara mbili kwa kosa lililile. Ikiwa safari za kwenda uandani, mikusanyiko, au shughuli nyingine yoyote inatokea wakati mwanafunzi anatumikia adhabu yake ya kufukuzwa kwa muda nje ya shule, anaweza asihudhurie tukio hilo, hata hivyo, endapo tukio litatokea nje ya muda ambao mwanafunzi huyo anatumikia adhabu yake ya kufukuzwa nje ya shule, hapaswi kuondolewa kwenye tukio hilo isipokuwa kama kuna wasiwasi wa usalama.